

#2 2021

Pris: 60 SEK

Essä

**O'Yeah på
litterär
resa**

52 sidor

**En timme
kultur satt
på pränt**

Sydasien

Sydasien.se

Om Sydasien

Sydasien är en oberoende svensk tidskrift på nätet och i tryck som har fokus på samhälle, politik, kultur, historia och skeenden i nutid i regionen Sydasiens åtta länder. Tidskriften grundades 1977 och redaktionen arbetar ständigt med nya artiklar och reportage för att ge perspektiv, öppna för debatt och erbjuda kryddstark läsning och fördjupning.

Utgivare: Tidskriftsföreningen Sydasien
ISSN: 0282-0463

Redaktörer: Johan Mikaelsson och Henrik Schedin

Ansvarig utgivare: Johan Mikaelsson

Formgivning: Johan Mikaelsson

Omslagsbild: Diljit Dosanjh. Illustration: Sachin Kulsrestha /Shutterstock

Korrekturläsning: Svante Nilsson och Lars Eklund

Medverkande #2 2021: Se sidan 50.

Tryck: Media-Tryck, Lund, april 2021.

Tidskriftsstöd: Sydasien har mottagit produktionsstöd från Statens Kulturråd för verksamhetsåret 2021.

Tryckta utgåvor 2021: Fyra nummer, läs mer på [Sydasien.se/medlem](https://sydasien.se/medlem)

Nättidningen: <https://sydasien.se>

Styrelsen: Redaktörerna Johan Mikaelsson och Henrik Schedin samt ledamöterna Parul Sharma, Troy Enekvist och Elina Kroksjö.

Facebook: facebook.com/sydasien

Instagram: instagram.com/sydasientidskrift

Kontakta redaktionen: redaktionen@sydasien.se

Prenumeration: info@sydasien.se

Postadress: Sydasien, Norra försäkersgatan 37, 431 63 Mölndal

Prenumerera på Sydasien 2021

Avgiften för 2021 är fortfarande 200 kr, vilket ger reportagemagasin, årsbok och två mindre nummer. Swish **123 211 2068** eller **plusgiro 795 496-9** – mejla din postadress till info@sydasien.se.

Besök Sydasien.se varje vecka

Regelbundna besök hos nättidskriften bör ge goda möjligheter till fördjupning och ackumulerad kunskap. Flera nya artiklar publiceras varje vecka och vårt arkiv ligger öppet för alla. Varmt välkommen till Sydasien!

Innehåll

Inledare	4
Redaktionen	
Noterat – Mer på Sydasien.se	6
Sydasien · Redaktionen	
Ögonblicket: Resa i retrospektiv i Kolkatas spårvagn 29	8
Indien · Julia Wiræus	
Skapar konst kring mytologi med artefakter av skrot och lera	10
Indien · Henrik Schedin	
Prisad författare värnar om planeten i sina barnböcker	16
Pakistan · Zofeen T. Ebrahim	
Diljit Dosanjh förbinder öst med väst och vice versa	22
Indien · Johan Mikaelsson	
Resan bär till RK Narayans fiktiva plats: Malgudi	26
Indien · Zac O'Yeah	
Medverkande Sydasien #2 2021	50
Redaktionen	

Tidskrift om Indien, Pakistan, Sri Lanka, Nepal, Bangladesh, Afghanistan, Bhutan och Maldiverna

Inledare

”Nya Sydasien” börjar i nådens år 2021 ta form

Vart är vi på väg? Resan med tidskriften fortsätter och vi har tagit ut en ny riktning. Genom årsboken ville vi sammanfatta det gångna året, 2020, som blev pandemins år. Här är vi nu med #2 2021, där vi utlovar ”en timmes kultur” på 52 sidor. Innehållet kanträr åt Indien, men vi har en bit Pakistan, notismaterial och pekar mot Sydasien.se, där det finns mer att hämta.

Mixen i den här skriften kan ses som udda; en spår-vagnsresa i Kolkata, mystiska lerskulpturer och skrotig konst av **Rahal** som inspireras av mytologi, ett kompakt porträtt av rapparen/skådisen **Diljit Dosanjh** och en intervju med den pakistanska författaren **Rumana Husain**. Och så långläsning med **Zac O’Yeah** och hans sökande efter **RK Narayans** hittepåort ”Malgudi”, som numera (ska det visa sig) finns på riktigt.

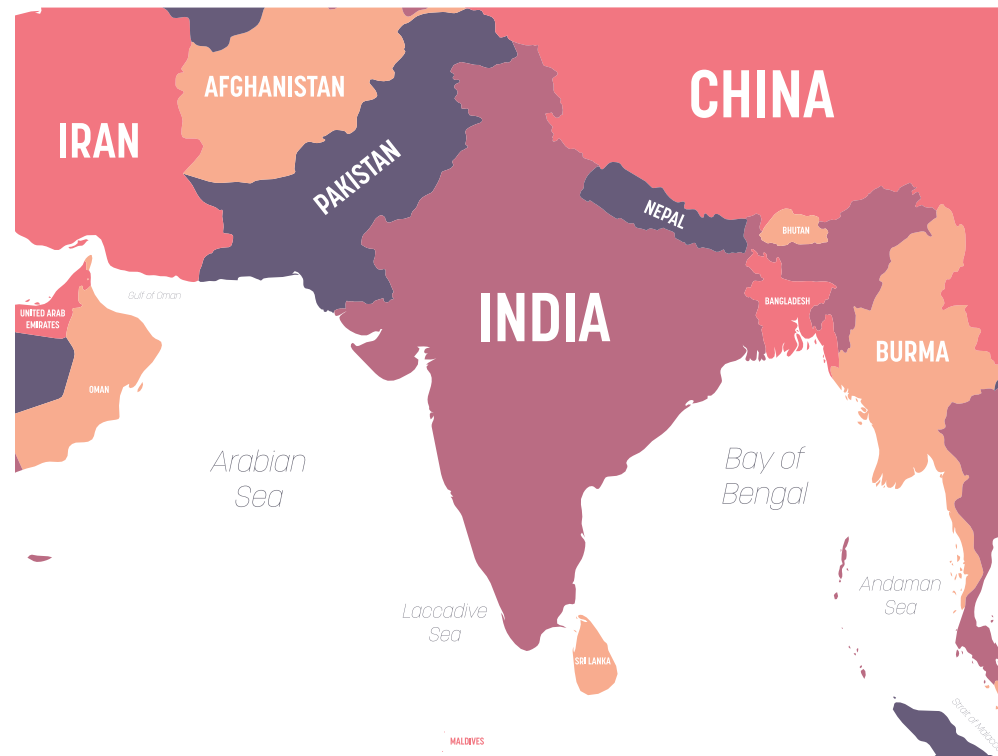
Omställningen från gamla skolans kvartalstidskrift, där de senaste tre månaderna avhandlades, till något annat, är ett medvetet vägval. Förhoppningen är att omgörningen ska falla i god jord hos er läsare. Symbiosen mellan nättidskriften där vi publicerar flera artiklar varje vecka och tryckta Sydasien ska också bli än tydligare. I tryck vill vi fokusera på ett specifikt tema i varje utgåva.

I magasinet som vi gör klart i sommar blir det jordbruk och livsmedel på bordet. Senhöstens mindre nummer, i samma format som detta, lär med stor sannolikhet handla om Afghanistan och pressfrihet i regionen. Redaktörerna **Johan** och **Henrik** tackar för er uppmärksamhet. 🍀

Tidskrift i ny tappning. Året inleddes med Sydasiens årsbok i januari, vilken nu följs av en kultur mellanakt innan ett magasin med nytt tema ser dagens ljus i september och ett avslutande nummer släpps i november.

” Länderna i regionen har vart och ett en unik särprägel, samtidigt syns band och influenser över gränser, historiska sammanflätningar och nutida relationer i en brännande omgivning. /Sydasien

Nepal. Det finns 129 levande språk i Nepal, men nya upptäckter fortfarande. Samtidigt är minst 24 språk och dialekter hotade eller på väg att försvinna. Exempelvis dura, kusunda och tillung talas av en enda person. Foto: **Tanison Pachtanom /Shutterstock**

Bangladesh. Tecknaren Ahmed Kabir Kishore släpptes efter ihärdiga protester sedan författaren Mushtaq Ahmed dött i fängelset Kashimpur utanför Dhaka 25 februari.

Illustration: **"Kichka" /Cartooning for Peace**

Afghanistan. Fredssamtal till trots sker blodiga attacker mot civila, inte minst kvinnliga journalister. Senaste halvåret har 300 kvinnor lämnat yrket, rapporterar Sveriges Radio. Sverige stöder genom Sida International Media Support (IMS) i Afghanistan.

Sri Lanka. Det var många år sedan en journalist mördades, men de tiotals mord 2004-2010 förblir olösta. Den 3 maj trotsar aktivister på ön hoten för att uppmärksamma detta faktum på Internationella pressfrihetsdagen.

Bilder ur "98 dagar" på svenska torg i sommar

Mattias Löw och Reshma Mansuri Löw ställer 22 maj till 16 oktober 2021 ut bilder från fotoprojektet "98 dagar", om Indiens stränga lockdown 2020. Paret befann sig då i Mumbai

och kunde nedstängningen till trots ta sig ut för att fotografera och observera. Bilderna och berättelsen fick stor uppmärksamhet i svenska medier sommaren 2020. Linköping, Motala, Åtvidaberg och Norrköping får nu ta del av utställningen.

Från Sydasiens till Sidasien

Få tidskrifter är så likartade idémässigt. I Sidasien nr 4 2020 fick vi tillfälle att presentera svenska Sydasiens. Dessutom blev vår årsbok omskriven i nr 1 2021. Samarbetet fortsätter.

Redaktören Theo Rathgeber presenterar nu tankarna kring Sidasien på Sydasiens.se.

Bhutan. Alf Persson porträtterar den i Bhutan välkända och även utanför landets gränser kända författaren och kulturpersonligheten Kunzang Choden. Mest spridd av hennes dusintalet böcker är *Dawa*, om en av Bhutans många

frilevande hundar. Foto: Privat

Sydasiens. Människorättsjuristen och Sydasiensskribenten Parul Sharma har tillsammans med Charlotta Granath skrivit en lärobok kring Agenda 2030. "Regionen Sydasiens kommer ofta upp som referens under mål 4 om god utbildning, mål 5 om jämställdhet och mål 6 om vatten och sanitet", säger Parul Sharma.

Ny klimatbok i vår

I Bangladesh strömmar människor från landsbygden in till huvudstaden Dhaka. Den för Sydasiens läsare bekante journalisten Troy Enekvist har i en ny bok sammanställt reportage från flera års arbete i landet om människor som flytt på grund av klimatförändringar. Läs mer på Sydasiens.se.

"Läsvärd kobok"

Pär Jansson tar ett fast grepp om den upphöjda och

politiserade indiska kon. Den sätts som djur, väsen och ekonomisk resurs in i en aktuell och jordnära kontext. "Det här är en underhållande, rolig och lärorik bok i kompakt format", enligt recensionen på Sydasiens.se.

Resa i retrospektiv i Kolkatas spårvagn 29

text och foto **Julia Wiræus**

Det var en stekhet aprildag för tre år sedan när jag för första gången steg in i något som kändes som ett museum, men som i själva verket var 29:ans spårvagn i Kolkata. Resan kostade sex rupier, inte ens en krona, men jag fick ändå en rupie i rabatt av den vänlige konduktören.

Colgatereklamen som hängde på väggen var tecknad och fick mig att känna mig som Don Draper i "Mad Men" eller möjligtvis en karaktär i Jhumpa Lahiris böcker.

Sätena var slitna och vagnarna hade antagligen varit i bruk ända sedan 1903 då linjen mellan Tollygunge och Esplanade öppnades. Det kändes mer som en tidsresa än den transportsträcka det faktiskt var. ✚

Den aktuella spårvagnsresan i Kolkata gjordes den 9 april 2018. Bilden längst upp till vänster på uppslaget på Julia Wiræus togs av Sujatro Ghosh.

Ett ögonblick i Sydasiens

#ögonblickisydasien

#southasiamoment

© Sydasiens, 2021

Skapar konst kring mytologi med artefakter av skrot och lera

text **Henrik Schedin**

Den indiske konstnären Sahej Rahal rör sig i det universellt mänskliga, och alla projekt verkar utforska vad vi gör här på jorden. Med en fot i antropologin och arkeologin och den andra i konsten skapar han artefakter av skrot och konst av mytologier och fantasivärldar.

Det som först gjorde att jag fick upp ögonen för Rahals konst var hans skulpturer. Objekt som det är svårt att sätta fingret på vad de är. De påminner om fossilerade varelser, kanske till och med något utomjordiskt. De är skapade av material Rahal hittar på platsen eller staden han installerar verket i och täckta med lera. Det ger verken en abstrakt form med krackelerad yta.

En genomgående tematik i hans verk är att utforska mytologi och vilken innebörd det har för oss människor. Just nu skapar han animeringar med hjälp av AI-teknik (AI, artificiell intelligens), med lika mycket datorspel som videoverk. I ett av de senaste har han skapat en kropp med tentakler

Lerskulpturer. Utställningen "Antraal", 2019. Antraal betyder mellanrum på sanskrit. Foto: **Andrew Curtis**

som programmerats att styras av ljud. När hans vän sedan sjunger för varelsen, börjar den röra sig fritt i ett fiktivt landskap. Han förklarar för mig hur det fungerar, men mina bristande programmeringskunskaper hindrar mig att förstå fullt ut hur det hela hänger ihop. Men imponerad blir jag, ett fascinerande videoverk där en helt ny värld har skapats.

– Det indiska samhället är uppbyggt kring kastsystemet och myten om en kosmisk människa vars huvud ger liv till de högre kasten och fötterna ger liv till de lägre kasten, berättar Sahej Rahal.

Han påpekar att det är ett förtryckande system som inte är baserat på materialism, som till exempel ekonomi eller hudfärg, utan på mytologi. I animeringen raseras hierarkin mellan kroppen och sinnena, och därmed har även kastsystemet raserats i den virtuella världen.

Tid är ytterligare en röd tråd genom Rahals konst och får flöda fritt. Brutna tidsaxlar dyker upp här och där. I hans

Stillbild. Ur Rahals animering tillhörande utställningen "Antraal", 2019.

konst blir forntid framtid och vice versa. Sättet han skapar realiteter på är fantasieggande och får en att tänka till.

Rahal berättar om en forntida plats från kopparåldern som har grävts ut i Bhimadalen i Maharashtra. Utgrävningen avbröts, men kunskapsluckorna har gäckat Rahal och han fyller i oklarheterna med fantasi. I Bhimadalen utfördes en begravningsrit där urnor har använts för att mumifiera de döda. Under ett besök i Korea, hörde han

talas om en civilisation som begravde sina döda på samma sätt under samma tid, trots att det inte fanns någon kontakt mellan samhällena. Vid närmare efterforskningar så dyker samma rit upp på andra platser runt om i världen. Är denna praxis något grundläggande mänskligt?

Det är den detaljen Rahal har fascinerats av och tagit fasta på. Via kameran visar han mig urnor som han har börjat framställa. Tillsammans med andra objekt som statyer

av djur, fertilitetssymboler och dödsallar ska han skapa en arkeologisk plats. Han ska anlägga den i närheten av Mumbai, vid en sjö som är en källa till floden som slingrar sig genom Bhimadalen. Han skapar en konspirationsteori och en historia, något fiktivt kring något reellt, en installation där betraktaren kan bygga upp en föreställning om vad som kan ha hänt på platsen och göra en egen tolkning av historien.

Han bränner sina artefakter gjorda av terrakotta hos en lermästare i Dharavi, Mumbais, och ett av världens största slumområden. Inne i Dharavi finns en stadsdel som är vida känd för sina krukmakare. Hans objekt är i solid terrakotta, vilken riskerar att spricka, och därför måste brännas i en speciell ugn. Det får objekten och skulpturerna att verka äldre och mer antika. Han vill att betraktaren ska finna en mening i objekten han skapar och titta in i en föreställd värld, oavsett om den är forntida eller framtida. Detta ger ju också verket ytterligare en dimension. Beträktaren tillåts bygga upp en egen historia kring vad som har hänt eller inte hänt kring varför alla dessa artefakter är på platsen. Vad är sanning och vad är myt?

Detta är ytterst aktuellt i Indien där den nuvarande hindunationalistiska regeringen har en liknande strategi för att bättra på väljarsiffrorna. Det styrande partiet återuppför hindutempel. Det mest omstridda är Ram Janmabhoomi-templet i nordindiska Ayodhya, där en moské från 1500-talet revs 1992 för att på dess ställe uppföra ett tempel tillägnat guden Rama. Dessa tempel är del av en modern mytologi som slår an en hjärtetråd bland den hinduiska majoriteten och har på flera håll lett till våld och sammandrabbningar mellan hinduer och muslimer.

Rahals konst visar på det ytterst subjektiva i mytologier. Att kliva in i hans idévärld får en att färdas mellan olika

sanningar, och fundera på hur enkelt det är att skapa en myt eller sanning. Han belyser det absurda i att våra samhällen är uppbyggda kring skapade historier och subjektiva tolkningar av historiska skeenden.

Det absurda får ta plats i hans konst. Varelsor som kommer någonstans ifrån, fyller ett rum och får en egen plats i historien. På samma sätt som historieskrivningen och våra myter är skapade, är hans objekt skapade. Och han låter det få en plats i en nyskriven historia eller myt. Vad som är sant eller inte är oklart, men nya myter föds i Rahals konst.

Uttrycksfriheten har blivit inskränkt i Indien de senaste åren under den sittande regeringen. Dagarna innan jag pratade med Rahal hade komikern Kunal Kamra satts på fri fot efter att ha blivit arresterad för ett skämt om regeringspartiet som han twittrat ut.

Det är en allvarlig situation, men även om Rahals konst har en tydlig politisk vinkel har han ännu inte fått några slag på fingrarna. Inga kommentarer från politiker trots inskränkningar i yttrandefriheten i Indien de senaste åren. Rahal beskriver konstscenen i Indien som elitistisk och som en skyddad verkstad för de redan invigda. Långt ifrån unikt för Indien, men Rahal menar att det är på gott och ont. Konsten når inte ut till en bredare publik, men i nuläget innebär det också att den är skyddad från politiska påtryckningar.

Hans konstnärsskap och konsten generellt är en plats för frihet där man kan kasta ut en tanke och inte behöver förlita sig på historiska skeenden, fakta eller antaganden bortom historiens tyngd. För att åskådaren ska få privilegiet att kunna lämna historiens golv och få reflektera. Det är fint att kunna skapa utrymmen där det är möjligt. ★

Prisad författare värnar om planeten i sina barnböcker

text **Zofeen T. Ebrahim**

Författaren och illustratören Rumana Husain har sedan 1980-talet utbildat barn kring det hårda tryck som planeten är utsatt för. Sydasien har pratat med henne om miljön, hennes projekt under pandemin och om den senaste boken.

Det är ingen enkel uppgift att hjälpa barn att förstå. Men den Karachibaserade författaren och illustratören Rumana Husain har i över tre decennier förklarat sambanden, ”ritat streck mellan luftföroreningar, plast, utveckling och belastningen på den levande världen”. Det genomsyrar alla hennes bilderböcker.

– Jag har alltid föredragit att skriva och tala om naturen, dess rikedomar; träd, djur, jorden och miljön, människans hänsynslösa utnyttjande av den, liksom vänskap, empati, fred, harmoni, inkludering, säger författaren till 60 böcker.

Nyligen har Husain engagerat sig för att uppmuntra barn att lära sig att uppskatta böcker och att läsa. Hon vill

Foto: **Mobeen Ansari**

även återuppliva kulturen, att vuxna verkligen tar sig tid och sätter sig ner med barnen och läser. Barnböcker är avsedda att läsas högt.

Covid-19-pandemin tvingade alla att sakta ner och familjer kunde tillbringa mer tid tillsammans. Det var perfekt tajmning för Husains uppdrag. Barn och föräldrar kunde nu ta sig tid att tänka på den globala miljöförstörelsen.

Från mars till september 2020 laddade hon upp över 170 videor på Facebook (facebook.com/rumanabooks), Instagram och YouTube. Hon gjorde detta från USA, där hon kom att spendera "pandemitid" med familjen.

Förutom att berätta historierna i de egna böckerna väljer Husain ut böcker från barnbarnens bokhyllor. Där finns en blandning av gammal och samtida litteratur, från *Arabian Nights (Tusen och en natt)* till Shel Silversteins berömda bok *The Giving Tree (Och trädet var lyckligt)*, men även poesi. Hon strävar efter att hålla sig nära de teman hon känner starkast för. I vissa videor översätter hon engelska

berättelseböcker till urdu, "så att de blir bättre förstådda av barn i Pakistan". Hon har börjat få meddelanden från en spirande fanklubb. Någon skrev att "jag tillbringade hela natten med att se dig läsa dina historier ...". En annan: "Ditt berättande är fantastiskt!" Hon berättar att hon känner sig hedrad över att några av Pakistans intellektuella, inklusive pedagoger och

Plastpåse. Bokens tema håller länge.

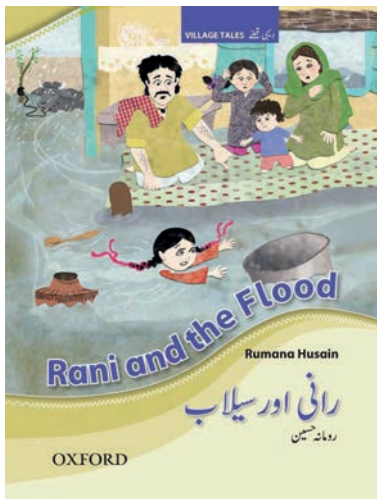

Konst och illustration. Sida ur Rumana Husains bok *Etienne the Angry Dot*.

lingvisten Arfa Zehra, har skickat henne långa videomeddelanden. Dessutom använder vissa skolor hennes videor för sina onlinekurser.

Miljötemat genomsyrar Husains arbete. Hennes första böcker *Hasan ki Gali*, "Hasans gata", om skräp och rena kvarter, och *Kala Bhoot*, som gav liv och personlighet till den allestädes närvarande plastpåsen, publicerades för över två decennier sedan – men deras budskap är lika viktiga som någonsin.

En av Husains tidigaste böcker handlade om plastpåsar och deras påverkan på miljön. Hon förklarade begreppet hållbar utveckling i boken *Dr Akhtar Hameed Khan*, om den pakistanska utvecklingsforskaren, mikrofinanspionjären och sociala aktivisten. En tvåspråkig bok *Khoo-Khoo-Khoo – The Hosting City* handlade om överbefolkning,

Bokserie. Flickan Rani är huvudkaraktär.

för *Dr Akhtar Hameed Khan*. Hennes prisbelönta bok om det röda mandelträdet, *Laal Badam*, har översatts till fem språk. *Prerana* och *Laal Peela*, som hon skrev tillsammans med den nepalesiska författaren Buddhi Sagar, fick pris som bästa barnbok i Nepal.

En annan fjäder i hatten är att hon redan på 1980-talet utvecklade en miljöläroplan för privatskolan C.A.S. i Karachi, där hon då var rektor. Klasserna tre till sex fick läroböcker och arbetsblad.

Förutom berättande på nätet publicerade Husain 2020 sin första e-bok (Amazon): *Etienne and the Angry Dot*, en berättelse om ett barn i lockdown, berättad på rim som "bubblade inuti henne". Familjen involverades i projektet.

– Särskilt min son gav några användbara bidrag och uppmuntrade mig också att publicera den på Amazon och min dotter Asma gjorde layout, säger hon.

luft- och ljudföroreningar och utveckling av infrastruktur som lämnar för lite utrymme för djur och träd. *Rani and the Flood* ingår i en serie med fyra tvåspråkiga böcker om landsbygdens byliv i Pakistan, med tjejen Rani som central karaktär.

Hennes verk firas både i Pakistan och internationellt. År 2014 vann hon det fjärde UBL-Jang Literary Excellence Award

Hennes treåriga barnbarn som bor i Paris gav henne inspiration till att skriva boken.

– Jag ville förklara för Etienne att viruset är otäckt och att det orsakar stor skada över hela världen, att vi måste vara försiktiga och vidta åtgärder för att skydda oss. Det kommer att gå över, men vi måste lära oss något av den här tiden.

Senaste boken. Vara barn i lockdown.

Hon ville inte skriva i prosa, eftersom hon kände att det då skulle bli för "mörkt och intensivt". Genom att välja att skriva på rim hoppades hon kunna minska barns ångest samtidigt som hon tillförde "försiktighet och mycket hopp". Hon ville också förklara för barn varför människor skulle röra sig mindre ute i samhället under lockdown, och att detta haft en i alla fall tillfälligt "helande" effekt för planeten och miljön. Husain betonar att hon inte ville "predika moral för barnen" utan skapa böcker som är "intressanta, roliga att läsa, opartiska och har subtila meddelanden".

Baela Raza Jamil, grundare av barnlitteraturfestivalen i Lahore, säger om Rumana Husains författarskap:

– Hennes böcker är något helt annat än de läroböcker som våra barn tvingas läsa i skolan. Att läsa för nöje och livligt lärande är det vi strävar efter att främja, och det är detta Rumana är bra på och lyckas förmedla genom sina böcker och illustrationer. ❖

Översättning: Johan Mikaelsson

Vardagshjälten Diljit förbinder öst med väst och vice versa

text **Johan Mikaelsson**

Musikvideon till "Born to shine" från albumet *G.O.A.T.* (2020): Diljit Dosanjh hänger ut från passagerarsidan i en guldlackad sportbil, följd av fler sportbilar som kör sakta över en bro. Han åker lyxbåt och dricker champagne, slänger sedlar omkring sig. Diljit sitter på taket på en golfbil, dansar och har det fett skönt med vänner. Diljit går på kasino, vinner stort och omges av trånande kvinnor. Han står med armarna i kors tillsammans med hårda gangstas typer utanför en bensinmack. Han sitter i en gammal jänkare som studsar i takt till basen i musiken.

Här sparas alltså inte på bling-bling. Som tur är präglas allt av humoristiska blinkningar. Till sist skärper sig Diljit, går hem med flickvän och blivande svärmor (?) och gangstakompisarna visar sig vara enbart skojiga killar. Videon till "Born to shine" har till dags dato drygt 125 miljoner visningar på Youtube. Det lyser något ödmjukt och genomgott

Ikonisk. Diljit Dosanjh. Illustration: **Sachin Kulshrestha /Shutterstock**

rakt igenom 37-åringen Diljit Dosanjh, trots att miljonerna regnar in från filmerna och musiken som går hand i hand.

I supermegahitlåten "Do you know" (2016) väver Diljit in en engelsk textrad i sin punjabi-rap. Han håller sina trognaste lyssnare i handen och bygger samtidigt en bro mellan Indien och väst. Om några ord blir begripliga för oss i väst kan sång på punjabi uppfattas som något originellt och nytt. Genom att han inte bara sjunger på sitt eget språk, punjabi, utan även på hindi når han än bredare även i Indien, med dess närmare 1,4 miljarder invånare.

I Sverige känns Diljit Dosanjh igen av få, Indienkännare inräknade. En sikhisk vän på en av Göteborgs indiska res-

tauranger upplyste om Diljits spelningar 2018 och 2019 på utsålda jättearenor i Birmingham, Leeds och London. Konserter planerade till juli 2020 fick ställas in, av kända skäl.

Karriären tog rejäl fart genom klivet in på filmduken, men musiken var alltid nummer ett. Han spelade in en skiva på egen hand 2004, men säger till den indiska tidningen The Daily Guardian att ”det var först när en kille kom fram till mig och frågade om jag kan kunde göra en spelning för 2 500 rupier som jag insåg att jag började förstå processen” (citater är från en intervju i Audible Sunos show ”Kissa Khwaabon Ka”). Det var i den vevan en producent tyckte att han borde kalla sig Diljit istället för Daljit. En marginell justering kan tyckas, men kanske var den livsavgörande.

Fortfarande var backup-planen att ta ett fabriksjobb, enligt Diljit själv. Efter tredje skivan, *Smile* (2005), växte lyssnarskaran. Det blev fler skivor och tv-framträdanden.

I första filmen, actionstoryn *The Lion of Punjab* (2012), har Diljit rollen som hjälten som sätter stopp för en ondskfull och korrupt lokalpolitiker som äger en fabrik som förorenar dricksvattnet så att bybor får cancer.

Musikern DD. Elfte albumet G.O.A.T. är en förkortning för Greatest Hits of All Times. Tittellåten topade i september 2020 en Billboardlista
Foto: **Famous Studios**

Skådespelaren DD. Filmlistan växer snabbt.

Prisbelönta *Punjab 1984* (2014), om det sikhiska separatistupproret, regisserad av Anurag Singh, ökade på berömmelsen. Men titlar innehållande Punjab är inte okontroversiella. Filmen *Udta Punjab* ledde 2016 till ett censurmål i Högsta domstolen för att den utmanade Indiens suveränitet. När filmskaparna vann kallades det ”en milstolpe”.

Numera spelar han både på punjabi och hindi. *Kaneda* på hindi och *Jodi* på punjabi släpps 2021, den senare går enligt The New Indian Express upp den 24 juni, om möjligt. Filmen *Jodi* är en romantisk komedi. Diljit Dosanjh ger världen vad den behöver mest just nu.

På sin egen födelsedag 2013 startade Diljit organisationen Saanjh Foundation för att hjälpa barn och äldre vid barnhem och äldreboenden. Organisationen arbetar även för att bidra till att utveckla ungdomar och stärka deras självförtroende och för att motverka mobbing.

Diljit Dosanjh räds inte att ta ställning. Han har suttit med vid de omfattande bondeprotesterna, ”Dilli Chalو”, i utkanten av huvudstaden Delhi. Han fångades på bild av nyhetsbyrån ANI. Senare sa han, enligt tidningen Mint:

”Vi har ett önskemål till centret: uppfyll våra jordbrukares krav. Se problemen. Alla sitter här fredligt och hela landet står bakom jordbrukarna. Här spills inget blod.” ❄️

Resan bär till RK Narayans fiktiva plats: Malgudi

text **Zac O'Yeah**

Bengaluru är en gigantisk stad i södra Indien med över tretton miljoner invånare. Kring staden löper en ändlös ringväg. Personbilar, lastbilar, bus-sar dundrar förbi, trafikbullret är öronbedövande och jag – den enda fårskallen som går längs ringvägen till fots – gör mitt bästa för att samsas om fotgängarutrymmet med enstaka potentiellt dödsbringande fordon vilka allt som oftast tar en genväg genom fel körfält.

Området som heter Doddanekundi ligger två mil utanför Bengalurus centrum och var förmodligen förr i tiden en charmig lantlig by vid en sjö som också heter Doddanekundi: namnet lär syfta på att här låg det en gång en djungel full med schakaler. Nu har den gamla djungeln (och förmodligen schakalerna också) slukats upp av en ständigt växande metropol och blivit ännu en förort för it-arbetare med köpcenter och drive-in-restauranger i långa banor.

”Malgudi Days”. Tisdag är helgdag, åtminstone på det nyinvidga Malgudimuseet vid Arasalus järnvägsstation. Foto: **Zac O'Yeah**

Det är just exakt då, innan jag ens har satt igång med att nedteckna mina upplevelser, som den här berättelsen begynner att förefalla absurd. För jag letar efter Malgudi, den stillsammaste av alla platser i Indien och som kännetecknas av en drömskare livsrytm än denna förortshysteri – för det litterära Malgudi är, om man bara kunde finna det i verkligheten, en småstad präglad av gamla bungalower och vindlande basargator, befolkad av konfektförsäljare, spåmän, småskaliga finansexperter, skyltmålare, falska guruer och pratsamma gentlemän. Men den platsen tycks blott existera i böckernas värld.

Även om Malgudi med andra ord är en fiktiv plats, skapad för ganska exakt nittio år sedan av sydindiske författaren RK Narayan (1906–2001) så hittar man, om man googlar, flera kandidater som gör anspråk på namnet i dagens Indien: ett Malgudi är ett lyxigt inhägnat villaområde söder om Chennai (enligt broschyren ”inspirerat av RK Narayans

ideologiska koncept”), ett annat Malgudi är ett apotek i närheten av Mysores universitet, i litteraturläskande Kolkata finns ett kafé med namnet Malgudi Junction (döpt efter järnvägsstationen i Narayans debutbok i vilken stationskafeterian – ironiskt nog – endast serverade onyttiga potatisbullar friterade i matlagningsolja utspädd med fotogen) och ett fjärde alternativ är en restaurang i Bengalurus utkanter. Sistnämnda sägs erbjuda delikatesser från de fyra sydindiska delstaterna plus en speciell ”Malgudi-meny” vilket är anledningen till att jag traskar här längs ringvägen.

Efter ungefär två kilometers kamp för överlevnad och flera antropologiskt intressanta exempel på bristande trafikvett, dyker restaurangen upp nästan som en hallucination: den är byggd för att likna ett traditionellt sydindiskt hem med träpelare, en hammock på verandan och innerväggarna är dekorerade med reproduktioner av RK Laxmans – Narayans yngre brors – välkända teckningar av Malgudi-landskap. Det är en välkommen oas av lugn efter min vanskliga vägkantsvandring.

Sariklädda tanter proppar i sig från stora runda plåtfat som belamrar deras bord, gräver med nävarna i berg av ris, öser i sig ur sjöar av curry, skördar handfast oaser med kryddiga grönsaker, medan lågmälda datanördar från it-bolagen i grannskapet sköljer ner ickevegetarisk mat med en och annan flaska Kingfisher pilsner. Kyckling? Bärs?

Vad skulle Narayan själv ha tänkt? undrar jag förstås då jag väl sitter ner vid ett bord och granskar menyn. De speciella Malgudi-rätterna visar sig vara ett hopkok av kryddiga sydindiska förrätter såsom Chicken-65 och Chicken-95 och annat som passar till bärsen. Men författaren var ju strikt vegetarian. Och nykterist. Därför väljer jag en grøn-

sakssoppa till förrätt och bläddrar vidare till den tamilska delen av menyn. När allt kommer omkring härstammade Narayan själv från Tamil Nadu och mot slutet av sitt liv återvände han dit, till sin födelsestad som hette Madras på den tiden (nu Chennai), och där jag hade förmånen att träffa honom en gång ett par år innan hans bortgång, utsänd av Aftonbladet för att intervjua den litterära legenden. Han hade dock ingen lust att svara på samma utnötta frågor om när, var och hur han hittade på Malgudi utan föredrog istället att diskutera tamilska matvanor med mig. Jag minns att jag bland annat frågade om han någonsin hoppats på att vinna Nobelpriset, för att ha skapat ett helt litterärt universum med sitt Malgudi, men jag blev omedelbart avsnoppad:

– Nej, jag behöver inget Nobelpris. Jag är för gammal. Vad skulle jag med det till? fråste han till och bytte rappt samtalsämne: Så vilka indiska maträtter har du provat hittills?

Jag nämnde några olika som jag gillade och han gladdes åt att jag provsmakat både Masala Dosa – en sorts rispannkaka fylld med potatismos – och de märkliga sydindiska risbullarna som kallas för Idli, för just de maträtterna kan inte tillagas i länder som Sverige på grund av det kalla klimatet förklarade han: den rätta fermenteringen av ingredienserna kräver tropisk hetta. Och ju mindre vi pratade om hans böcker och Malgudi, desto mer meddelsam blev han. Då och då när han synade sina krukväxter där på balkongen gjorde han det med kritisk blick, men verkade inte det minsta sentimental när han påpekade att vissa av dem såg halvdöda ut – ”naturen har sin gång” yttrade han lugnt.

– Jag tror att allting, inklusive vi människor, genomgår en fas av förgängelse mot slutet. Så det här är helt na-

turligt, så han med en hänsyftning till sin egen skröpliga kropp och det faktum att han inte orkade ge fler intervjuer om sina böcker, för att sedan fråga mig i ett utslag av kamratlighet skriftställare emellan: Vill du se mitt arbetsrum?

Det var då som jag tror att han insåg hur mycket vårt möte betydde för mig: den unge nykomlingen som träffar sin litterära hjälte och förebild. Han ledde vägen, stödd på en käpp. Jag visste inte riktigt vad jag skulle säga, för här gick jag bredvid en författare vars namn fanns i vartenda uppslagsverk – till exempel skrivs i den svenska Nationalencyklopedin att i ”sina många romaner och noveller har N. skapat den fiktiva sydindiska staden Malgudi, som gradvis förändras från 1930-talets pojkvärld i *Swami and Friends* (1935) till en minnenas stad i *The Grandmother's*

Försjunken i tankar. Den här textens författare träffade författaren RK Narayan i Chennai, där han hade sitt lilla arbetsrum och enkla skrivbord mot slutet av sina dagar. Foto: **Zac O'Yeah**

Tale (1993). N:s prosa är klar och koncis, lätt ironisk och samtidigt allvarlig, vilket underliggande mytiska mönster antyder. Han har en skarp blick för det traditionella Indien sida vid sida med den moderna utvecklingen.” Den brittiska *Encyclopedia Britannica* observerar att *Swami and Friends* ”nedtecknar ett gäng skolpojkers äventyr. Denna roman och samtliga Narayans senare verk utspelar sig i den fiktiva sydindiska staden Malgudi. Narayan porträtterar mestadels mänskliga relationers egendomligheter och det indiska vardagslivets ironier, varvid den moderna urbana existensen kolliderar med uråldriga traditioner. Hans stil är charmerande, präglad av godlynt humor, elegans och flärdfrihet.” De fjorton romanerna om Malgudi – och talrika noveller som också utspelar sig i den påhittade staden – har lästs av miljoner litteraturälskare, men nu i nittioårsåldern levde han i en pytteliten kammarer med utrymme för endast en säng och ett skrivbord. Han slog sig ner och lade handen på en hög papper.

– Är det något ni skriver på för tillfället? minns jag att jag hasplade ur mig.

– Nej, det här är min korrespondens. Då och då ber jag en skrivmaskinist att skriva ut svarsbrev, men mestadels låter jag posten ligga här och gå igenom en fas av förgängelse. Det är som en naturlig process. Jag inbillar mig att om jag väntar länge nog så försvinner de här av sig själva.

Sedan bad han mig skriva till honom någon gång, för han gillade ju att få post. Fast han tillade aningen klurigt att:

– Om du inte får något svar så vet du vad det beror på.

Jag skrev men hörde aldrig av honom igen och något år senare var han död. Så det får nog bli tamilskt och vegetariskt till lunch, tänker jag idag. Någonstans där bland

alla kötträtterna hittar jag en kort lista med ett halvdussin möjliga alternativ och gör det typiska för en reseskildrare: beställer något med ett namn som jag aldrig hört innan och hoppas på en spännande upptäckt.

Munakaisoppan visar sig vara en mild curryliknande anrättning med rörkassiafrukter – vilka i sydindisk matlagning kallas för ”trumpinnar” – och jag kan mycket väl tänka mig att den här soppan skulle kunna spisas i Malgudi, men huvudrätten Varthal Kozhambu består av vitlöksklyftor kokta i saltlag. Hm, Narayan själv hade nog valt en av de där standardmåltiderna som verkar vara så populära bland de sariklädda tanterna.

När jag väl proppat i mig allt som serverats på mitt bananblad är jag fast besluten om att hitta det verkliga Malgudi. Jag har ledtrådar. Wikipedia och andra lömska källor på nätet, där man kan finna mycket information såväl som desinformation, fastställer att Malgudi ligger flera timmars resa eller cirka 500 kilometer från den tamilska huvudstaden Chennai, så därmed anges Coimbatore ofta som inspirationskällan. Fast det är, som alla vet, en tämligen stor industristad med förorenande textilfabriker vilket inte känns helt rätt. Tamil Nadu hyser dock också andra Malgudi-kandidater, vissa har faktiskt i sammanhanget intressanta namn såsom Lalgudi – som dessutom bara ligger omkring 100 kilometer från Rasipuram, vilket är vad initialen R står för i RK Narayans namn. Kutym bland sydindiska brahminer är nämligen att ens namn börjar med platsen ens ätt härstammar från.

Men tänk om staden ligger i delstaten Karnataka istället – för det var ju här Narayan bodde nästan hela sitt liv? I den populära teveserien ”Malgudi Days” som producerades på 1980-talet och anses vara något av en milstolpe

inom underhållningsområdet, hittar jag ett möjligt bevis för en sådan teori genom att spela upp olika avsnitt i slowmotion. Manuset byggde huvudsakligen på Narayans populära småkomiska noveller men också på utdrag ur romanerna *Swami and Friends* och *The Vendor of Sweets*, uppdelade på dryga femtiotalet episoder. En handlar om brevbäraren som låter bli att bära ut ett sorgligt brev på en väns bröllopsdag – och där skymtar i förbifarten postnumret 577 411 målat på postkontorets vägg. Det råkar i verkligheten tillhöra ett samhälle som heter Agumbe (befolkning: cirka 180 storfamiljer).

Anledningen till att jag litar mer på teveserien än på den prisbelönta bollywoodrullen ”The Guide” (1965) – som var det indiska Oscarsbidraget – är att Narayan själv föredrog teveserien framför den kommersiellt mycket framgångsrika och stjärnspäckade storfilmen som baserats på hans bästsäljande roman med samma titel. För det första spelades långfilmen in i Rajasthan och Gujarat, vilket inte alls stämde överens med Narayans egen bild av Malgudi. Narayan beklagade sig över detta i sin självbiografi: ”De hade förkastat allt det jag själv värdesatte ifråga om miljö och mänskliga karaktärsdrag.”

Men han förnam å andra sidan att statsägda tevekanalen Doordarshans succéserie, som huvudsakligen spelades in i just Agumbe och som han personligen besiktigade under arbetet med episoden betitlad ”Old Man of the Temple”, gjorde rättvisa åt hans Malgudi. I sin klassiska reseskildring *The Emerald Route*, skriven innan teveserien gjordes och som handlar om hans egna färder genom Karnataka, lovprisar han Agumbe som en sällsam djungelidyll med spektakulärt praktfulla solnedgångar.

En tydlig ledtråd, skulle jag vilja påstå.

BENGALURU, Karnataka?

Innan vi lämnar storstaden måste det ändå noteras att Bengaluru inte är helt irrelevant i sökandet efter Malgudi, för det var här som Narayan ursprungligen myntade namnet. Det var på vijayadashmidagen i slutet av september 1930 (enligt Narayans farmor en gynnsam tidpunkt för att starta nya projekt) som han satte igång med att skriva sin debutroman *Swami and Friends*.

Narayan hade precis tagit examen och var en arbetslös ung lärarkandidat, så han vistades en tid hos sin farmor i Bengaluru. Han vandrade runt på gatorna, drömde sig bort, lade upp framtidsplaner, för att sedan en dag köpa en anteckningsbok där han skrev inledningen till boken. I sin självbiografi beskrev han ögonblicket: ”När jag satt på skrivkammaren och tuggade på min penna och undrade vad jag skulle skriva, fick jag syn på Malgudi med sin lilla järnvägsstation, allt var liksom färdigförpackat, och där fanns en figur som hette Swaminathan som sprang längs perrongen.”

Stationen hade ett banyanträd, en stins och två tåg om dagen, ett som anlände, ett som avgick. Dag för dag och sida för sida växte det, i hans sinne, fram en plats så bedårande och bestående att den många år senare fångade fantasin hos en hel värld av trägna läsare, någonting jämförbart med Gabriel Garcia Marquezs mytiska Macondo, eller Yoknapatawpha County i den amerikanska södern där William Faulkners berättelser utspelar sig eller kanske Hjalmar Bergmans fiktiva Wadköping. Malgudi har gett upphov till en rad olika tolkningar – till exempel skriver författaren och litteraturkritikern Pankaj Mishra i *Illustrated History of Indian Literature in English*, att Malgudi symboliserar ”det urbaniserade Indiens nya

värld”, medan ett föredrag med titeln ”The City of Malgudi as an Expression of the Ordered Hindu Cosmos” av doktor James Fennelly, vid en konferens på American Academy of Religion, tolkade staden ur dess möjligen spirituella aspekter, och brittiske författaren Graham Greene – som blev Narayans internationellt sett främste stöttepelare trots att hans egna romaner var väldigt annorlunda jämfört med Narayans – beskrev i ett förord till *The Financial Expert* hur Malgudiböckerna ”öppnar dörren till ytterligare en annan människas tillvaro”.

Det är på något plan rätt märkligt, grannar jag, att en uppdiaktad plats kan ge upphov till såpass stark resonans. För den påhittade miljön torde ju enbart vara relevant för den som söker en stunds underhållning bland hopfantiserade händelser. Å andra sidan är det kanske tänkbart att just det fiktiva ger oss utvidgade möjligheter till att skärskåda den värld vi själva lever i, åtminstone ur ett mer universellt perspektiv, liksom religioner gör med den betydelsefulla skillnaden att även ateister (vilka generellt ogillar bibelstudier och alltför ovillkorliga budord) kan tro på Malgudi eftersom vi accepterar att det är en spekulativ framställning av verkligheten.

Sådana skildringar kan därmed ställas emot de ”icke-fiktiva” ultra-realistiska romanerna som kommit på modet på senare år, där varje privat detalj måste kommas ihåg och katalogiseras med exakt precision av någon som låtsas vara Proust, utan att fatta att Proust ju trots allt ljög han med – de där madeleinekakorna som fransmannens romansvit bygger på, och som utlöser minnen, var bara hittepå som vi romanförfattare säger. Proust åt faktiskt en torr skorpa i verkliga livet, men det lät väl inte så fantasieggande så han fiktionaliserade skorpan som en madeleinekaka – vilket

Knasgård och hans epigoner inte begriper.

En fiktiv värld är törhända jämförbar med ett laboratorium där allting går att dissekera. Där man inte riskerar – åtminstone ur en strikt teknisk synvinkel – att kapsejsa det litterära projektet enkom för att man minns en cigarettfimp fel eller föredrar att låta karaktärerna begå handlingar gränsande till det osannolika. I den fiktiva staden är således allting tänjbart och går att vrida och vända på, dissekera och teoretisera kring, tills man karvat fram en sorts universell sanning om tillvaron vilken en stor del av mänskligheten kan relatera till.

Narayan såg förstås till att ge sin stad ett fiktivt namn, just för att ha den kreativa friheten att fixa och trixa med dess geografiska detaljer samt göra det svårare för nyfikna personer som mig att lista ut dess exakta belägenhet. Men den Bengaluru-baserade historikern Ramachandra Guha förklarar för mig:

– Enligt lokal folklöre, huruvida det stämmer eller ej vet jag förstås inte, anses det att han tog Malgudi från namnen på stadsdelarna MAL-leshwaram och Basavan-GUDI.

Två förnäma äldre grannskap. Och med tanke på att utav dessa två grundlades just Malleshwaram som en modellförort på 1890-talet, och som sedan dess haft en betydande tamilsk befolkning, är det ytterst troligt att det var där som Narayan bodde med sin farmor på hösten 1930 när han började skildra den krumbuktiga tillvaron i Malgudi. Så även om jag inte lyckas spåra den exakta platsen för kammaren och skrivbordet där Narayan inledde sin långa författarbana (vilken i och för sig torde ha återspeglat den där enkla kammaren som jag såg i Chennai och där hans liv tog slut), bör den alltså ha legat i stadsdelen Malleshwaram i norra Bengaluru och ungefär fem kilome-

ter från där jag bor idag, vilket i indiska termer betyder i princip nästgårds.

Dessutom har Malleshwaram en mindre järnvägsstation som ska ha varit ytterst charmig dåförtiden, i alla fall enligt dem som minns den ursprungliga stationsbyggnaden, och som därmed mycket väl kan ha inspirera till den berömda romanscenen. I det färdiga manuskriptet, när boken väl gick till tryck fem år senare, 1935 – efter att den rekommenderats för utgivning av ovannämnde Graham Greene – hade scenen på järnvägsstationen flyttats till slutet av boken, för att tjäna som bakgrund till berättelsens tårdrypande upplösning där pojken Swamis bästa kompis flyttar från Malgudi och lämnar Swami djupt förkrossad: ”Den lilla röda lyktan på den sista vagnen syntes länge, men blev mindre och mindre för varje minut, och försvann runt en krök. Gnisslet, skramlet, rasslet, väsandet och visslandet från det rullande tåget avtog i fjärran till något som var till hälften en snyftning, till hälften en suck.”

AGUMBE, Karnataka?

Dock, så finns ju alltid Agumbe. Jag har bokat biljett på ett nattåg som passerar genom Malleshwaram utan att stanna till vid den lilla stationen. Få tåg stannar där nu-förtiden. Nästa morgon när jag kliver av i tempelstaden Udipi på den indiska västkusten, vars järnvägsstation ligger närmast Agumbe, planerar jag att hyra en taxi och med en gnutta tur kanske jag till och med stöter på en taxichaufför som heter Gaffur, precis som den där chaffisen som förekommer i Narayans berättelser.

Den tropiska luften är kvävande, det känns som att andas het ånga. Det första jag gör är att äta frukost på en av kantinerna vid templet, där Masala Dosa sägs ha uppfun-

Drömskt. Allting här i Agumbe känns fiktivt, som om man lämnat den moderna verkligheten och klivit in i litteraturhistoriens dimmor. Foto: **Zac O'Yeah**

nits – maten här är vegetarisk och det känns redan ganska mycket som att vara i Malgudi. När jag sent omsider hittar en taxi visar det sig att förarens namn är Krishna Prasad, vilket ungefärligen betyder ”mat helgad åt gud” och inte alls är så illa med tanke på att den heliga stadens Krishnatempel och helvegetariska brahminska matlagning är de två främsta turistattraktionerna. Krishna Prasad är en exceptionellt effektiv chaufför som trampar gasen i botten och vi far uppför den slingriga bergsvägen – som leder genom Deccaplatåns randberg – i så hög hastighet att det känns som bungyjumping i kurvorna.

Den femtiofem kilometer långa sträckan till Agumbe är en tunnel av smaragdgröna djungler, arekapalmer och gummiplantager. En bit uppför serpentinvägen, efter den tredje kurvan, kör vi rakt in i ett moln. Men herr Krishna Prasad är inte det minsta orolig utan låtsas vara en malgudiansk racerbilsförare trots att ingen av oss kan se vägen framför vindrutan. Faktum är att vi knappt kan se vindrutan ens.

När vi väl saktar in i själva Agumbe, efter ytterligare ett dussin alltmer skräckinjagande hårnålskurvor som vi häpnadsväckande nog överlevde, ligger dimman så tjock att det är som att glida in i ett suddigt fotografi av en stad... eller by, som det visar sig vara. Allt ser ut som i teveserien fast mer avfolkat. Det finns knappt några människor (vilket är en kolossalt sällsam upplevelse i Indien) nu när statisterna är borta. Inga bilar. Det är så tyst att det känns magiskt.

Ah, äntligen är jag i Malgudi! Efter ett par timmars efterforskningar konstaterar jag att Agumbe i huvudsak är en T-korsning, som dock kallas för ”rondellen” men utan att ha någon rondell, vilken omges av postkontoret (samma förkrypta byggnad som jag såg i teveserien), en busshållplats, några få butiker och matserveringar som till exempel Hotel Kubera (utan rum), samt lite längre bort längs byvägen ett bankkontor och en skola med en urblekt skylt – jag lyckas uttyda namnet SVS High School och funderar på om det kan ha varit teveseriens ”Albert Mission College” eller Malgudis gymnasium? Och i något låst rum i skolbyggnaden ska teveseriens rekvisita ha dumpats, men en dag som denna ligger skolan tyst och öde, så jag hittar ingen vaktmästare som kan låsa upp eller visa mig runt.

På en slingrande sidogata som heter Car Street – ett namn vilket torde översättas som ”tempelwagnsrutten” snarare än ”bilgatan” även om det senare förvisso vore mer ordagrant – ligger ett bytorget flankerat av Srivenugopalakrishnaswamytemplet som känns typiskt malgudianskt (kan det vara samma tempel som Narayan själv inspekterade och godkände för 35 år sedan?) och ruinerna efter ett pilgrimshärbärge byggt år 1906... som av en händelse samma år som Narayan föddes. Lokalbefolkningen använder ruinen till att torka kokosnötskal i. Många av

bungalowerna ser rysligt ålderstigna ut och man kan nästan ana varför inspelningen förlades hit – det kan inte ha krävts alltför många invecklade kulisser eller scenografiska attiraljer för att omvandla byn till Malgudi.

Alla jag pratar med, från brevberaren till butiksinnehavaren, minns inspelningen av "Malgudi Days" som ägde rum under vintern 1985-1986. När jag ber dem peka ut exakt var någonstans det filmades, svarar de mangrant:

– Överallt.

De flesta fick biroller eller var statister i teveserien som förvandlade deras sömniga by till en livlig småstad, med veteranbilar och tama elefanter inlånade från närbelägna städer, om så endast för den period det tog att spela in de 54 avsnitten. Tydligen ställdes det upp en ryttarstaty av den fiktive brittiske distriktsfogden Sir Lawley (skapad av skulptören John Devraj som ansvarade för teveseriens

Agumbe. Här fick Dodda Mane, alltså "Den stora gården" agera kuliss i filmen. Familjens kvinnor, med Kasturiakka i mitten. Foto: **Zac O'Yeah**

scenografi) i T-korsningen som därmed för ett tag blev en riktigt praktfull rondell. Om man bortser från det faktum att Devraj okynnigt valde att skulptera staden Malgudis grundare som en karikatyr på en kolonialist.

Men den främsta inspelningsplatsen, där teveteamet under ledning av den beryktade sydindiske regissören Shankar Nag tillbringade månader i ett sträck, var Dodda Mane som man hittar om man går en bit längs huvudgatan... eller tja, landsvägen ut ur byn. Det är en ståtlig privatbostad uppförd år 1900 med en pelarprydd veranda och en central innergård. Frun i huset heter Kasturiakka och man hittar henne allt som oftast sittandes på en antik säng på innergården, tillsammans med några andra gamlingar. Innan jag riktigt vet hur det gick till, finner jag mig sittandes på en fällstol med en ångande ståltumlare med Kashayam i handen; en mjölkig, lättkryddad lokal hälsodryck.

Kasturiakkas gästfrihet är av den gammaldags arten. Besökare i byn kan bo i ett rum på loftet och betala som de vill, men hon tillåter inte längre några filminspelningar. Hon berättar om hur hela huset vändes upp och ner under arbetet med "Malgudi Days" vilket hon tålde, men efter teveseriens succé ville vartenda filmbolag i Indien låna hennes hem.

När man småpratar med gamlingarna är det lätt att tro att man verkligen satt sin fot i en annan värld, en närmast mytisk dimension. De är stolta över hur rent och prydligt allting är i Agumbe och att byn inte har förändrats ett dugg sedan de äldsta bland dem var barn, någon gång på 1930-talet vilket var samma årtionde då *Swami and Friends* publicerades.

När jag kliver ut igen på vägen utanför – som fortfarande är mer eller mindre utan trafik – får jag en lustig

känsla av att det långsamma tempot ställer om ens inre biorytmer till malguditid. Luften är fräschare, allting är drömligt. Eller kanske det bara är på grund av de fluffiga våta molnen som sveper sig runt allt som byn känns fullständigt uppdiktad?

Men oavsett hur nära idealet Agumbe kan tyckas vara, med sina godhjärtade och till synes stressfria invånare, saknas något. Det finns till exempel ingen förort som heter Lawley Extension – för Agumbe har fastnat så djupt i sitt förflutna att urbaniseringen ännu inte nått hit med sina förstäder för moderna storstadsbor. Inte heller något klocktorn: scenerna med klocktornet lär ha filmats i Bengaluru.

Var är järnvägen för övrigt? Det visar sig att Arasalus stationsbyggnad, omkring 77 kilometer norrut spelade

Malgudi Days Museum. Inte RK Narayan, men väl regissören Shankar Nag, förevigad i mässing. Denne spelade många biroller i teveserien. Här ses han säljandes tågbiljetter i Arasalus gamla vänthall. Foto: **Zac O'Yeah**

rollen som Malgudis järnvägsstation på teve. Intressant nog beslutade järnvägsstyrelsen, strax innan covid-19 drabbade Indien, att i den renoverade kolonialstationen (som stått övergiven sedan 25 år) inreda ett museum tillägnat teveserien. Invigt i augusti 2020, kan fans numera återuppleva nyckelscener ur teveserien och dricka en kopp Malgudi-chai vid ett testånd som inrymts i en utrangerad tågagn. Själva museet designades av Devraj, skulptören som därmed efter 33 år fick reprisera sitt scenografiska arbete för teveserien.

Dessutom finns det tydligen planer på att stationen ska döpas om till Malgudi Railway Station vilket dock kan bli aningen förvillande för passagerare som i själva verket vill fara till Arasalu. Å andra sidan kommer det bara ett ynka tåg om dagen, så namnbytet lär inte skapa några gigantiska problem för det mikroskopiska samhället.

Däremot, om man skulle råka köpa en tågbiljett för att resa med Malgudi Express, så hamnar man omkring 240 kilometer söderut... i författarens forna hemstad Mysore.

MYSORE, Karnataka?

Från järnvägsstationen i Mysore är det gångavstånd till Yadavgi, förorten som mycket väl skulle kunna vara förlagan till böckernas Lawley Extension, och där Narayan köpte sig en 2 000 kvadratmeter stor tomt vintern 1947-48 för att bygga sig en elegant tvåvåningsvilla. En gänglig man i illasittande uniform och en svart get håller öga på huset på 15 Vivekananda Road. Den tandlöse väktaren bekräftar att huset tillhörde "Narayanappa" och sedan skämtar han att den som kommer med onda avsikter kan räkna med att bli stängad.

Geten som är tjudrad på verandan stirrar på mig, men

Mysore. Kan manne detta lilla kafé, Bombay Tiffanys, som är inrymt i Mysores saluhallsbyggnad, vara det fiktiva Bombay Anand Bhavan? Foto: **Zac O'Yeah**

utan att attackera vilket känns finemang. Jag har slutligen kommit dit där Narayan själv levde större delen av sitt liv och måste säga att jag tycker – efter att ha läst samtliga av hans romaner – att mycket stämmer ganska väl överens med min egen mentala bild av Malgudi. Faktum är att den hypotetiska Malgudi-kartan som ritades av Clarice Borio och trycktes på Narayans egen begäran i en av hans böcker bär en slående likhet med en Mysore-karta, om man först lutar den åt höger och sedan vänder den en aning till vänster, och tja, eventuellt spegelvänder den. Den fiktiva Sarayuflo den är väldigt lik Kaveriflo den, Malgudis biograf Palace Talkies som ligger nära marknaden skulle med lätthet kunna förväxlas med verklighetens Prabha-biograf, kafeterian Bombay Anand Bhavan Hotel är väl i det närmaste identisk med Bombay Tiffanys, och så vidare. Mysore är till på köpet en av få indiska städer där man kan få skjuts i en hästdragen skrin da i dessa moderna tider då allt fler indier köper sig importerade lyxbilar.

Narayan gav upp alla anspråk på objektivitet när det i *The Emerald Route*, hans reseskildring, blev dags att

skildra Mysore och skrev att ”var gång jag far tillbaka till Mysore tackar jag himmelriket för att jag hamnat här” och han blir rent lyrisk medan han utmålar åsynen av staden då man kommer dit, ”genom böljande ängar och risfält, och horisonten sargas inte av fabrikkorstenar”. Han hävdar vidare att ”levnads kvaliteten som Mysore erbjuder är unik. Atmosfären är fridfull och poetisk, och man är ständigt frestad att njuta av ögonblicket och lägga alla andra tankar åt sidan.” Själv brukade han i sin ungdom promenera till den närbelägna Kukanahallsjön för att slå sig ner i skuggan av ett träd och läsa dikter, vilket kan vara skälet till att han senare valde just den här adressen för sitt hem. Fast om man inte visste att det var här han bodde, skulle man förstås lätt köra förbi utan att lägga märke till huset.

För att hitta rätt kan man utgå från Paradise, en stor hotellbyggnad som står tvärs över gatan och där Narayan och hans yngre bror RK Laxman (den välkände tecknaren som avled 2015) brukade äta middag, och faktum är att den utsökta vegetariska thalimåltiden som serveras på Paradise restaurang fortfarande erbjuder utmärkt valuta för pengarna.

Bostaden, varifrån Narayan på grund av hälsoproblem flyttade till Chennai 1991, var för några år sedan på väg att rivras – hans släktingar hade sålt den till en byggherre – men vilket hejdades av litteratörälskare. Den har därefter restaurerats och inretts till ett museum, i syfte att återskapa miljön där han skrev sina berättelser. Det kostar inget att gå in och man kan bläddra igenom en bokhylla som innehåller böcker han gillade (inklusive en Graham Greene-biografi), hans garderob kan besiktigas, inklusive en grå kavaj han förmodligen bar på sina utlandsresor, köket

där han kokade kaffe (han var en hängiven koffeunist och lär ha haft omkring sju kaffebryggare) och en trappa upp finns husets pärla – arbetsrummet som han byggde åt sig själv, men där han fann det överraskande svårt att arbeta.

Det är en solig halvcirkelformad skrivarlya med ett varmt ockrarött oxidgolv och åtta stora fönster så att han från sitt tunga skrivbord av kashmiriskt valnötsträ hade en 180-gradig obehindrad panoramautsikt över hela Mysore med dess tempel och palats. Han noterade dock i sin självbiografi: ”Sedermera fann jag det nödvändigt att hänga upp ett stort draperi intill mitt skrivbord så att min blick inte föll på något mer attraktivt än ett grått tyg, och därmed lyckades jag skriva omkring tre till fyra sidor om dagen.”

Naturligtvis ville han inte bli störd av den verkliga världen när han hittade på saker och ting om Malgudi. Han betonade alltid, när han tillfrågades, att Malgudi inte är någon särskild plats: ”Man finner det inte i Agumbes svala klimat, eller längs Mysores majestätiska gator. Det är inte industristaden Coimbatore, inte heller pyttelilla Lalgudi.” I ett sällsynt videoklipp jag hittar på nätet ser man honom sitta vid sitt skrivbord i just det här rummet och säga att Malgudi skulle kunna ligga varsomhelst i världen, till exempel kunde det lika gärna vara Chicago eller Warszawa eller Paris. En annan gång, förmodligen trött på de ständiga frågorna, skrev han i förordet till sina samlade noveller som kom ut 1981, att Malgudi är en så universell plats att det kan ligga i närheten av trendiga Chelsea Hotel på Manhattan: ”Västra tjugotredje gatan, där jag har bott av och till sedan 1959 och i många månader i ett sträck, delar Malgudis samtliga karaktärsdrag med dess typiska byggnader och oföränderliga mänsklighet: fyllo som ligger och drar sig på trappan till synagogan, butiken som hög-

Mysore. Här finns en speciell charm och ett kafé grundat under Narayans tid i 1900-talets mitt, då en progressiv snabbmatstradition ledde till att Masala Dosa blev ett populärt mellanmål i Sydindien. Foto: **Zac O'Yeah**

ljutt skyltar att ALLT SKA BORT INOM EN VECKA MED FEMTIO PROCENTS RABATT PÅ ALLTING, barberaren, tandläkaren, advokaten och fiskredskapsexperten...”

Fast plötsligt, slutligen, hittar jag ett avgörande spår i Narayans kritiska essä *Misguided 'Guide'* där han går in på en detaljerad redogörelse över sitt missnöje med bollywoodfilmatiseringen, som enligt honom blev ett platt fall trots att Nobelpristagaren Pearl Buck varit inblandad som manusförfattare. Filmteamet reste hela vägen till Mysore för att se platserna där romanen utspelar sig och Narayan guidade dem beredvilligt. Han avslöjar helt oväntat sanningen om Malgudi: ”Jag visade dem stentrappan på Kaveriflodens strandbank och en liten helgedom i skuggan av ett banyanträd, som var den faktiska plats kring vilken jag skrev *The Guide*. Som jag såg det behövde man bara placera ut skådespelarna och starta kameran.” Till yttermera visso var romanfiguren, guiden Raju som i filmen spelades av bollywoodstjärnan Dev Anand, baserad på en

livs levande kundfiskare som hängde runt det anrika Metropole Hotel på JLB Road, bara några kvarter från Mysore järnvägsstation, och som försökte locka med sig turister till allsköns souvenirbutiker som betalade provision.

Narayan tog dem också till grannstaden Nanjangud, två mil åt söder, där romanens dramatiska slutscener kunde filmas. De körde till Gopalaswamybetta, den högsta bergstoppen i Bandipur nationalpark, uppför en brant djungelstig där man stötte på både tigrar och elefanter. ”På bergstoppen visade jag dem originalet till romanens Peak House, en femtio år gammal bungalow med inglasad veranda varifrån man kunde se vilda djur på nätterna och ett över femhundra meter högt stup mot en dal nedanför. Hundra meter bort, längs en smal stig genom undervegetationen, kom man till ett uråldrigt tempel vars väggar låg i ruiner och vars enorma träport gnisslade på rostiga gångjärn. Återigen tyckte jag att allt var klart för inspelningen här.” Det är kanske därmed lätt att föreställa sig Narayans besvikelse när filmen istället spelades in i norra Indien på turistiga platser som Jaipur och Udaipur.

Utan vidare förefaller det helt självklart att Malgudi verkligen hör hemma i Mysore-trakten. Det är ett tämligen välkänt faktum att Narayan gärna kvällspromenerade i hemstaden och umgicks med de olika personligheterna som han mötte på dess gator – där fanns (och finns, än idag, vill jag tillägga) inte bara den där kundfiskaren vid hotellet, utan nämligen också konfektförsäljaren, finansexperten och alla de andra gestalterna som hans romaner – *The Vendor of Sweets*, *The Financial Expert*, *The English Teacher* (vilken gavs ut på svenska som *Läraren och hans hustru*), *The Painter of Signs* (på svenska *Skyltmålaren*) och så vidare – faktiskt namngavs efter.

För övrigt tycker jag mig märka att några av de mer urbana scenerna i teveserien ”Malgudi Days” också är igenkännbara som faktiska platser i Mysore. Som klocktornet på Clock Tower Road: spelades den scenen på allvar in i Bengaluru när det här klocktornet ser så mycket mer malgudiskt ut? I ett annat avsnitt skymtar jag oväntat vad som nu är nyrestaureerade palatsliknande Green Hotel, som fram tills det eldhärjades 1989 brukade ingå i det välkända filmstudiodkomplexet Premier Studios (en studio som i sig bidrog med inspiration till böckernas ”Malgudi Film Studio”).

Det historiska hotellet har ett relativt nyöppnat kafé som till råga på allt heter Malgudi Coffee Shop och drivs av lågkastiga kvinnor, och där jag en eftermiddag avnjuter stadens bästa kopp med café au lait. Och jag slås av miss-tanken att Narayan, som ju var ökänt petnoga med sitt kaffe och ständigt på jakt efter den perfekta blandningen, hade nickat gillande.

Medan jag väntar på notan funderar jag på att det, trots att det i slutändan förefaller helt solklart att det var Mysore han egentligen skrev om, kanske är så att Malgudi är varhelst jag själv befinner mig när jag läser en bok av Narayan, snarare än någon enstaka geografisk lokalitet. På så sätt bär vi kanske med oss de fiktiva platser som vi besöker i litteraturen, och ser dem där vi vill se dem, liksom en lins genom vilken vi kan få en tydligare bild av våra omgivningar; möjligtvis så som Narayan själv ville se Malgudi lite här och där, till och med på en gata i New York om det skulle få honom att känna sig mer hemma på Manhattan. ✪

Medverkande #2 2021

Johan Mikaelsson är frilansjournalist och en av Sydasiens två redaktörer. Han började skriva för tidningen 1997 och är nu ansvarig utgivare. Hans bok *När de dödar journalister – En personlig skildring av Sri Lanka* släpptes 2015.

Zac O'Yeah är mångårig Sydasiensmedarbetare och författare till en hyllmeter böcker, bland andra Gandhiografi *Mahatma!* (Augustiprisnominerad för bästa fackbok 2008). Senaste romanen, *Den tropiske detektiven*, kom ut 2018. Zac är musiker och ingår i gruppen *The Ändå*, och har hörts i radio och setts i tv.

Lars Eklund var redaktör för tidskriften *Sydasien* 1982–2007. Åren 2001–2016 var han biträdande föreståndare för Sasnet, det akademiska nätverket i Lund som har fokus på *Sydasien*. Tillsammans med Staffan Lindberg publicerade han 2018 boken *Miraklet Indien och dess baksida*.

Fråga efter Sydasiens. Fredssamtal till trots sker blodiga attacker mot civila, inte minst kvinnliga journalister. Senaste halvåret har 300 kvinnor lämnat yrket, rapporterar Sveriges Radio. Sverige stöder genom Sida International Media Support (IMS) i Afghanistan.

Henrik Schedin är en av Sydasiens två redaktörer. Han tog Masterexamen i globala studier 2016 och idag skriver han bland annat om funktionshinder och mänskliga rättigheter i Nepal och globala södern.

Zofeen T Ebrahim är samhällsriktad frilansjournalist baserad i Karachi och redaktör vid *The Third Pole*. Hon skriver för pakistanska och internationella medier om miljö, klimatförändringar, stadsfrågor samt reproduktiv hälsa, minoriteters rättigheter och arbetsrätt.

Svante Nilsson är pensionär med sinne för språk. Han arbetar med textbearbetning och översättningar för *Sydasien* sedan 2011.

Julia Wiræus är radioproducent och författare, sedan 2011 tidvis baserad i Delhi. Hon skriver ofta om social förändring och avspegligen i synen på kvinnors rättigheter, kön och politik. År 2017 kom hennes reportagebok *De kallade henne Delhi Braveheart*.

Sinnebilden av Sydasiens. Landsbygden med dess inneboende magi. I Sydasiens magasin (#3 2021, september) belyser vi jordbruk och livsmedel. Illustration: **AJP /Shutterstock**

Sydasien

Sydasien.se

LITTERÄR ARKEOLOGI. Pilgrimshärberget i Agumbe, sedan länge i ruiner, byggdes samma år som författaren RK Narayan föddes, 1906. Foto: **Zac O'Yeah**